

مؤلفه‌های رئالیسم تربیتی در رمان آقای پپ اثر لوید جونز

زهرا محمودآبادی^۱

آسیه ذبیح‌نیا عمران^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۱۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۷/۱۳

10.22080/RJLS.2024.26017.1426

چکیده

رمان آقای پپ، اثر لوید جونز (متولد ۱۹۵۵ م) نویسنده‌ی نیوزیلندی است که متأثر از آرزوهای بزرگ چارلز دیکنز نوشته شده و نویسنده نام یکی از شخصیت‌های داستان؛ یعنی آقای پپ را از آن وام گرفته است. حوادث این داستان در جزیره‌ای در استرالیا روی می‌دهد و لوید جونز به طرح مسائل مرتبط با جنگ‌های داخلی این جزیره در اوایل دهه ۹۰ میلادی می‌پردازد که این امر با هدف تعلیم و تربیت واقع‌گرایانه که مجهز کردن شاگردان به مهارت‌هایی است که برای زندگی و سازگاری آن‌ها با محیط لازم است، تطابق و همسانی دارد. در این دیدگاه، بر جوانب علمی تعلیم و تربیت، بیشتر تأکید می‌شود و هدف از تربیت، ایجاد پیوند میان مدرسه و جامعه است. در رمان آقای پپ، لوید جونز سعی دارد تا انسان‌ها و اوضاع اجتماعی را آن‌گونه که در زندگی واقعی هستند، بازنمایی کند. رمان آقای پپ، دارای رویکردی مسئله‌محور است که به بیان واقعیات پیرامونی روی آورده است. براساس یافته‌های پژوهش، لوید جونز در رمان آقای پپ به نقش معلم در تدریس دانش آموزان توصیه‌ی فراوان دارد و بیشترین توجه و اهتمام وی به تأثیر تدریس و نوآوری معلم در ترغیب و انگیزش شاگردان کلاس است. وی در این زمینه به عنوان یک منتقد اجتماعی سعی بر آن داشته تا بازنمودی عینی از محیط پیرامون و باورهای جمعی مردمی ارائه دهد. لذا به همین دلیل واقع‌گرایی لوید جونز به دلیل گرایش انتقادی، به جای این که به توصیف تکاملی واقعیت‌های اجتماعی توجه داشته باشد، متمرکز به شکست و ناامیدی است.

کلیدواژه‌ها: رئالیسم تربیتی، آقای پپ، لوید جونز، واقع‌گرایی، روش تدریس.

۱- مقدمه

رئالیسم، از جمله مکتب‌هایی است که در تعلیم و تربیت، نقش اساسی داشته است. به طوری که گروهی از متخصصان تعلیم و تربیت بر این باورند که «ریشه‌های تربیت جدید را باید در فلسفه‌ی رئالیسم و باورهای تربیتی آن جستجو کرد.» (شاتو، ۱۳۵۵: ۸۳)؛ هدف تعلیم و تربیت در دیدگاه رئالیسم، مواجهه-ساختن دانش آموزان با واقعیت‌های زندگی است و تربیت آنان باید به گونه‌ای باشد که از زندگی درست

^۱- استادیار، گروه زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (نویسنده مسؤل) رایانامه:

mahmoudabadizahra@pnu.ac.ir
zabihnia@pnu.ac.ir

^۲- استاد، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. رایانامه:

بهره‌مند شوند، روشن و درست بیندیشند و دارای اخلاق نیکو باشند. در این سیستم تربیتی، دانش‌آموز باید هدف اصلی باشد، نه وسیله‌ی رسیدن به هدف. توجه به استعداد و رغبت دانش‌آموز و تربیت وی، فراهم آوردن امکان کنجکاوی و تفکر و فعالیت در کشف حقایق باید در تربیت مورد توجه قرار بگیرد. صاحبان این مکتب معتقدند که «تربیت باید بیشتر بر حواس مبتنی باشد، برای ادراک حسی بیشتر از فعالیت مجرد حافظه، ارزش قائلند. اینان معتقدند که قواعد و اصولی را که تعلیم و تربیت بر آن استوار است، می‌توان از طبیعت کشف کرد و بدست آورد.» (امینی خلف لو، ۱۳۹۷: ۱۵)

رنالیست‌ها معتقدند که «تعلیم و تربیت با جنبه‌های واقعی یادگیری که همان آموزش و یادگیری است، باید به همان اندازه که مفید است، لذت بخش نیز باشد. آن‌ها از سخنرانی و سایر روش‌های تدریس حمایت می‌کنند. با اینکه اهدافی از قبیل خودشکوفایی ارزشمند است، رنالیست‌ها اعتقاد دارند که خودشکوفایی زمانی به بهترین صورت حاصل می‌شود که شاگردان در مورد جهان خارج شناخت پیداکنند.» (اوزمن و کراور، ۱۳۷۹: ۱۱۷) مؤلفه‌های رنالیسم تربیتی را در آثار برخی از نویسندگان معاصر می‌توان یافت که از جمله آن‌ها رمان آقای پپ اثر لوید جونز است.

۱-۱ - بیان مسأله

رنالیسم به معنای واقع‌گرایی است و هدف آن نمایش دنیای واقعی، عینی و بیرونی و روایت و تحلیل پدیده‌ها، با نگاه علت و معلولی از طریق بازآفرینی دقیق جزئیات زندگی است که یکی از جلوه‌های جمالی این مکتب، داستان واقع‌گرایانه است؛ از سوی دیگر، از دید مکتب رنالیست، روش تدریس باید مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشد، روش‌های آموزشی اکتسابی و آموختنی است؛ بنابراین «معلم‌ان باید ضمن کسب آموزش‌های مستمر، در زمینه‌ی اصول و فنون و روش‌های تدریس، امر یادگیری و یاددهی را به منطقی‌ترین صورت انجام دهند.» (شریفات، ۱۳۹۶: ۱۱)

رنالیسم تربیتی برای معلم، مقام ارجمندی قایل است و نظریه‌پردازان این مکتب باور دارند که معلم، مسئول است که دانش‌آموزان را به فعالیت و تعقل وادارد و امکان بحث و انتقاد به ایشان بدهد و کنجکاوی آنها را برانگیزد. به عبارت دیگر، معلم قادر است با توجه کردن به استعداد و رغبت دانش‌آموزان و ایجاد شرایط مناسب، امکان کنجکاوی و تفکر و فعالیت در جهت کشف حقایق را برای شاگردان کلاس فراهم کند. در این مکتب به حدی برای معلم ارزش قائلند که معلم را محور تعلیم و تربیت می‌دانند.

در همین راستا، از آنجایی که اهمّ متن رمان آقای پپ در فضای مدرسه می‌گذرد و این معلم مدرسه است که نقش مهمی را در تغییر و انگیزش دانش‌آموزان ایفاء می‌کند، لذا مقاله‌ی حاضر می‌کوشد تا به بررسی مصادیق رنالیسم تربیتی در رمان آقای پپ لوید جونز بپردازد. بنابراین، هدف از انجام این تحقیق،

شناسایی ویژگی‌های معلّم و شاگرد و روابط بین آن‌ها از دیدگاه رئالیسم تربیتی در رمان آقای پپ است تا میزان تناسب این راهبرد تربیتی با چارچوب آموزشی و تربیتی مشخص و تبیین شود.

۱-۲- پرسش پژوهش

مقاله حاضر در متن به پرسش زیر پاسخ می‌دهد:

در رمان آقای پپ، کدام قسم از مصادیق رئالیسم تربیتی مورد تأیید است؟

۱-۳- روش پژوهش

در مقاله‌ی حاضر با توجه به ماهیت موضوع، برای گردآوری داده‌ها از روش توصیفی-تحلیلی مبتنی بر تحقیقات کتابخانه‌ای استفاده شده است که در ارائه‌ی نمونه‌های متن، روش وصفی و در انطباق آن‌ها با مبحث رئالیسم و نتیجه‌گیری روش تحلیلی به کار گرفته شده است.

۱-۴- پیشینه‌ی پژوهش

تاکنون مبحث رئالیسم تربیتی در داستان‌ها و رمان‌ها کار نشده، اما برخی از آثار منتشر شده مرتبط با موضوع مقاله، به ترتیب سال نشر به شرح زیر است:

مقاله‌ی «تفسیرهای رئالیسم» از لیلیان فورست در سال (۱۳۷۳) در شماره ۲۷ مجله هنر (صص ۳۵۱-۳۶۲) منتشر شد. مقاله‌ی مذکور به تفسیر رئالیسم از دید ساختارگرایی و فرم و محتوا می‌پردازد و بر این باور است که ساختارگرایی، روش‌های جدیدی برای خواندن هرچه پربارتر متن‌های رئالیستی ارائه می‌کند، اما این رهیافت، دشواری‌های خاص خود را دارد.

منوچهر بشیری راد، در سال (۱۳۷۴) مقاله‌ی «سیری در رئالیسم» را در شماره ۲۸ نشریه‌ی هنر (صص ۶۵۸-۶۵۱) چاپ کرد. این مقاله به طور مختصر به جریان‌شناسی رئالیسم و خاستگاه آن می‌پردازد و با بررسی جریان‌های مختلف رئالیسم، به این نتیجه می‌رسد که تا زمانی که اجتماعی از انسان‌ها وجود داشته باشد، رئالیسم به عنوان شیوه‌ای از اندیشه، هنر و زندگی مطرح خواهد بود.

پرویز معتمدی آذری، در سال (۱۳۸۴) مقاله‌ی «جهان بینی رئالیسم» را در شماره ۲۳ نشریه‌ی پژوهش زبان‌های خارجی (صص ۷۹-۹۲) منتشر کرد. در این مقاله آمده است که در ادبیات نوین، که هم‌زمان با آغاز دوره‌ی واقع‌گرایی است، ناهنجاری و بلاهت به عنوان نمونه‌هایی از وضع بشر، نشان داده می‌شود. ادبیات واقع‌گرا یا رئالیسم، ادبیات نوین عصر حاضر است، که سعی در نمایاندن واقعیت دارد. واقع‌گرایی تنها یک سبک میان سبک‌های ادبی دیگر نیست، بلکه زیربنایی است برای سایر سبک‌های ادبی که به گرایش‌های گوناگون قابل تفکیک می‌باشند.

احمد خاتمی و علی تقوی در سال (۱۳۸۵) مقاله‌ی «مبانی و ساختار رئالیسم در ادبیات داستانی ایران» را در شماره ۶ پژوهش زبان و ادب فارسی (صص ۹۹-۱۱۱) منتشر کردند. در این پژوهش پس از توضیح

و تبیین رئالیسم، چه در مفهوم عام آن، و چه به مثابه مکتبی معروف در سده نوزدهم، مبانی و ساختار رئالیسم و انواع مهم آن در ادبیات داستانی نقد و بررسی شده است.

در سال (۱۳۸۶) کتابی از ریموند ویلیامز، با عنوان «رئالیسم و رمان معاصر» توسط حسین پاینده ترجمه و به وسیله‌ی انتشارات نیلوفر منتشر گردید. این اثر به بررسی نظریه‌های رمان از رئالیسم تا پسامدرنیسم می‌پردازد. این کتاب مبانی نظری رمان را برای خواننده روشن می‌کند و با اشاره به مشهورترین رمان‌های نویسندگان جهان، نظریه‌های رمان را به تفصیل توضیح می‌دهد.

اکبر رهنما در سال (۱۳۹۹) مقاله‌ی «رئالیسم و تعلیم و تربیت» را در دانش‌نامه‌ی فلسفه تعلیم و تربیت دوره ۲، شماره ۳ (صص ۱-۴) منتشر کرد. مقاله‌ی مذکور به تعریف رئالیسم تربیتی می‌پردازد و بیان می‌کند که «رئالیسم تربیتی با وجود کاستی‌ها و نقص‌های خود، توانسته است مورد توجه و تایید شمار زیادی از مربیان، معلمان، والدین، موسسات مذهبی و تجاری و عامه‌ی مردم در مغرب زمین قرار گیرد.» (رهنما، ۱۳۹۹: ۳)

۲- مبانی نظری پژوهش

در این بخش، چارچوب نظری پژوهش که مبنای انجام مطالعه و تفسیر نتایج است ارائه می‌گردد. به این منظور، مفهوم رئالیسم تربیتی شرح داده شده، لوید جونز نویسنده رمان آقای پیپ معرفی شده و خلاصه‌ای از رمان مذکور نیز ارائه گردیده است.

۲-۱- رئالیسم تربیتی

کلمه‌ی رئالیسم^۱ به معنی واقع‌گرایی است که از ریشه‌ی لاتین «رئل»^۲ به معنای «واقع» گرفته شده است. در قلمرو هنر و ادبیات، «رئالیسم» به آن دسته از مکتب‌های هنری و ادبی گفته می‌شود که طبیعت و زندگی را به همان گونه که هستند و به طرز واقعی در بیانات خود، به اشکال تجسمی، تصویری، کلامی، شنیداری و غیره منعکس می‌سازند. خاستگاه مشترک اقسام رئالیست‌ها، آثار ارسطو است. (گوتگ، ۱۹۳۵: ۴۸)؛ در تاریخ اندیشه‌های تربیتی چنین مشهود است که واقع‌گرایی (اصالت واقع) را ارسطو بنیان گذاشت. از دید ارسطو «شخصی که به‌راستی تربیت یافته باشد؛ در هدایت فعل اخلاقی و رفتار سیاسی خویش، عقل خود را به کار می‌اندازد. هدف زندگی انسان، نیل به خوشبختی است که به معنی فعلیت- یافتن همه‌ی استعدادهای انسان است. به عقیده‌ی ارسطو، آموزش و پرورش باید به مثابه‌ی وسیله‌ای برای کمک به انسان‌ها در جستجویشان برای سعادت باشد که خود به معنی نیل به فضیلت است و معتقد بود برنامه‌ی درسی باید با الگوهای رشد و کمال آدمی همخوانی داشته باشد.» (همان: ۵۷)؛ رئالیسم و تعلیم و

^۱ Realism

^۲ Real

تربیت، یکی از مباحث مطرح در علوم تربیتی بوده و به دنبال اجرای عملی مفاهیم فلسفه‌ی رئالیسم در بحث تعلیم و تربیت است. (شعاری‌نژاد، ۱۳۷۴: ۲۹۰)؛ در تربیت مبتنی بر واقع‌گرایی، وحدت شخصیت انسان از اهمیت زیادی برخوردار است. به دلیل وجود جنبه‌های گوناگون و در عین حال متضاد در زندگی انسان، موضوع وحدت‌بخشیدن به شخصیت از نظر تربیتی دارای اهمیت فراوانی است و نبودن وحدت در شخصیت سبب تضاد در کنش‌ها و واکنش‌های فرد خواهد شد. (همان: ۲۹۶)؛ از نظر واقع‌گرایان، کودک در حال «رشد و شدن» است. رشد و شدن در واقع انتقال قوه به فعل است. وظیفه تربیت و مربی، کمک به این جریان در مربی است تا هستی خود را کامل‌تر کند. (نلر، ۱۳۸۷: ۲۲)؛ به نظر رئالیست‌ها، کودکان باید زندگی سالم و خوب را یاد بگیرند و هدف آموزش و پرورش باید، مواجهه-ساختن کودکان با واقعیت‌های زندگی باشد. این مکتب به معلم‌محوری متمایل است و او را مسئول آموزش مواد و موضوع‌های درسی می‌داند. از نظر رئالیست‌ها، معلم باید بتواند خود به عنوان مدل ارزشی عمل نماید (مدل عینی) و ثانیاً در تعلیم و تربیت باید به تبیین موضوعاتی پرداخت که به رشد زبان‌شناختی کودک کمک کند، موضوعاتی که واقعی هستند نه ذهنی. در مجموع، تعلیم و تربیت بذاته یک مسأله‌ی فلسفی است و فلاسفه بزرگ از زمان افلاطون آن را همواره مطرح کرده‌اند و به توضیح ابعاد مختلف آن پرداخته‌اند. (شکوهی، ۱۳۹۱: ۱۰۷)

هدف رئالیسم تربیتی، شکوفا ساختن خویشتن از راه فعلیت بخشیدن به استعداد‌های خود برای حداکثر کمال و یگانه و یکپارچه ساختن خود از طریق تنظیم نقش‌ها و تقاضاهای گوناگون زندگی، بر وفق نظامی عقلایی و سلسله مراتب وار. (گوتک، ۱۳۹۰: ۶۵)؛ پس، هدف تربیت در واقع‌گرایی، پرورش انسان کاملاً متعادل از نظر روحی و جسمی است. (ابراهیم زاده، ۱۳۸۳: ۱۰۴)

۲-۲- لوید جونز

لوید جونز^۱ رمان‌نویس معاصر، اهل نیوزیلند و فارغ‌التحصیل دانشگاه ویکتوریا^۲ است. از سوی همین دانشگاه در سال ۲۰۰۹م. دکترای افتخاری به وی اعطا شد. او از سال ۱۹۸۵ داستان‌نویسی را آغاز کرد و بیش از سیزده عنوان کتاب در حوزه‌ی ادبیات داستانی شامل رمان، داستان کوتاه و ادبیات کودک‌کان دارد. رمان آقای پپ^۳ در ۱۴ ژوئن سال ۲۰۰۷ توسط نشر جان موری در ۲۴۰ صفحه با جلد زرکوب منتشر شد. (اشرفی، ۱۳۸۶: ۳۴)؛ این اثر چند جایزه را از آن خود کرد از جمله:

- برنده بهترین جایزه کتاب سال ۲۰۰۶م. (استرالیا)

^۱ New Zealand author

^۲ Virginia University

^۳ Mr. Pip

- برنده‌ی نشان مونتانا^۱ (امریکا) برای داستان‌نویسی.
 - برنده‌ی جایزه‌ی نویسندگان کشورهای مشترک‌المنافع^۲ (انگلیس، ایرلند و تمام آثار نوشته شده به زبان انگلیسی).
 - نامزد جایزه «من بوکر»^۳ در سال ۲۰۰۷ (جمهوری ایرلند).
 - برنده‌ی جایزه کامن ولث^۴ در سال ۲۰۰۷ (کالیفرنیا).
 - برنده‌ی جایزه کری یاما^۵ در سال ۲۰۰۸ (کشورهای منطقه‌ی اقیانوس آرام و آسیای جنوبی).
- رمان آقای پیپ، در ایران، در سال ۱۳۹۰ توسط فریده اشرفی در ۲۸۶ صفحه ترجمه شد و نشر آموت آن را منتشر کرد.

۲-۳- خلاصه‌ی رمان آقای پیپ

کتاب آقای پیپ از زبان دختر نوجوان سیاه‌پوستی به نام ماتیلدا روایت می‌شود. ماتیلدا به همراه مادرش در جزیره‌ای با کمتر از شصت نفر سکنه واقع در کشور پاپوآ گینه نو زندگی می‌کند. در این رمان آقای واتس در جزیره‌ای مشغول تدریس به کودکان بومی است و برایشان رمان «آرزوهای بزرگ» دیکنز را می‌خواند. آقای واتس یک سفیدپوست اهل نیوزیلند است و بعد از ازدواج با یکی از اهالی آن جزیره از کشور خود مهاجرت کرده است. کودکان این جزیره، به خصوص شخصیت محوری داستان به نام ماتیلدا، شیفته‌ی شخصیت جوان این اثر داستانی می‌شوند. او که تمام عمر خود را در همان جزیره گذرانده با مادرش زندگی می‌کند.

پدر ماتیلدا برای کار به استرالیا رفته و آن‌ها مدت‌هاست که از او بی‌خبرند. مردم با بدویت، روزگار می‌گذرانند و آن کس که در آنجا زندگی متفاوتی دارد، آقای واتس است. او سفیدپوستی است که به همراه همسرش، خانم گریس، که از هم‌نژادان مردم جزیره و ماتیلدا است در خانه‌ای دورتر از محل سکونت بومی‌ها (خانه کیش سابق) زندگی می‌کند. او در جزیره به آقای چپول معروف است. وی در روزهای مشخصی، همسر بیمارش را بر گاری سوار می‌کند و در حالی که یک دماغ دلقکی بر صورتش گذاشته است در جزیره قدم می‌زند. واتس یا همان چپول بر حسب اتفاق، معلم مدرسه جزیره می‌شود.

Montana^۱

Commonwealth of Nations^۲

Man Booker^۳

Commonwealth^۴

Kerry Yama Award^۵

اما آنچه مسیر داستان را تغییر می‌دهد، کتاب «آرزوهای بزرگ»^۱ نوشته چارلز دیکنز^۲ نویسنده‌ی سده‌ی نوزدهم انگلستان است. آقای واتس تصمیم می‌گیرد هر روز یک فصل از این کتاب آرزوهای بزرگ دیکنز را سر کلاس بخواند.

ماتیلدا بیش از سایرین جذب داستان دیکنز می‌شود و با پپ، شخصیت اصلی داستان آرزوهای بزرگ هم‌ذات‌پنداری می‌کند. کار به جایی می‌رسد که وقتی کتاب در حادثه‌ای دردناک و تأثیرآور از بین می‌رود او سعی در یادآوری و بازخوانی سطر به سطر داستان می‌کند.

وقتی همه‌ی آنچه در جزیره است توسط شورشیان به آتش کشیده می‌شود و مردم جزیره در نادانی و ناتوانی محض، آقای واتس را مسبب این بی‌رحمی می‌دانند، او دوباره از جایگاه آموزگاری به زیر آمده، همسرش را بر گاری سوار می‌کند و در جزیره قدم می‌زند.

خانم گریس، همسر واتس، یکی از اهالی جزیره است که برای تحصیل به استرالیا مهاجرت کرده بوده و بعد از چند سال با آقای واتس در حالی که افسرده و بیمار است، به جزیره باز می‌گردد. کسی از آنچه بر او رفته خبری ندارد. اما همه از جمله مادر ماتیلدا دیگر او را دوست ندارند. چون که او از بورسیه تحصیلی که می‌توانست حق هر کدام از هم‌سن و سال‌های گریس باشد، استفاده کرده و به جای اینکه دندانپزشک بشود با واتس به جزیره بازگشته است.

شورشیان، مادر ماتیلدا، آقای واتس و بسیاری از اهالی را با قمه، قطعه قطعه می‌کنند و خانه‌ها را به آتش می‌کشند. ماتیلدا به صورت معجزه‌آسایی، در حالی که فقط به گنده‌ی درختی چسبیده، از دریا نجات می‌یابد. نجات‌گران وی را نزد پدرش در استرالیا می‌برند و در نهایت، ماتیلدا، بعد از اتمام تحصیلات به عنوان معلم، به جزیره بومی خود بازمی‌گردد. (جونز، ۱۳۹۰: تلخیص از کل متن)

۳- بحث و بررسی

رنالیسم تربیتی دارای مؤلفه‌هایی شامل روش تدریس رئالیستی، پرورش جسم و روح، تعلیم و تفکر، فهم و قضاوت به وسیله‌ی یادگیرنده، تبیین شرایط اجتماعی، واجد خصایص متعدد و لذت بخش بودن مواد آموزشی است. در بخش زیر، این مؤلفه‌ها به صورت جداگانه در رمان آقای پپ مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

۳-۱- روش تدریس رئالیستی

از دیدگاه رئالیسم، برنامه درسی و آموزشی، باید به مطالعات عینی در تعلیم و تربیت توجه و اهتمام زیادی کند؛ زیرا برنامه‌ی درسی و آموزشی از نگاه رئالیستی، امری موضوع‌محور است. در رمان آقای

^۱ Great Expectations

^۲ Charles Dickens

پیپ، معلم مدرسه «واتس» نام دارد. وی به اصرار اهالی جزیره به عنوان تنها معلم انتخاب می‌شود. آقای واتس، همان‌طور که خودش هم تأیید می‌کند، در شرایط مطلوب آموزگار مناسبی نیست؛ اما با تمام وجود تلاش می‌کند تا با تشکیل کلاس‌ها، بچه‌ها را از فشارهای روحی و مشکلات ناشی از جنگ و محاصره دور نگه دارد؛ هر چند در آغاز هیچ‌کس نمی‌دانست این کار چه پیامدهایی دارد. او «آرزوهای بزرگ»، از جمله شاهکارهای چارلز دیکنز - تنها کتاب موجود در جزیره - را به عنوان کتاب درسی انتخاب می‌کند و هر روز فصلی از آن را در کلاس می‌خواند و از بچه‌ها می‌خواهد درباره آن صحبت کنند و نظر بدهند. با وجود بیگانگی کتاب چارلز دیکنز، آنها (به ویژه ماتیلدا) مجذوب «آرزوهای بزرگ» می‌شوند؛ با وجود تمام دشواری درک آن در این محیط و تفاوت بسیار زیاد انگلستان قرن نوزدهم با محل زندگی این بچه‌ها که کمترین ارتباط را با تمام جهان پیرامونشان دارند.

در رئالیسم تربیتی، در زمینه تدریس «به جای تعلیم موضوعات متعدد باید مواد را محدودتر ساخت. ولی در عین حال به بچه کمک کرد تا به طور عمیق موضوعات را درک کند.» (شریعتمداری، ۱۳۸۸: ۱۹۵)؛ هدف از تعلیم و تربیت واقع‌گرایانه، عبارت است از مجهز کردن شاگردان به مهارت‌هایی که برای زندگی و سازگاری آنها با محیط لازم است. در این دیدگاه بر جوانب علمی تعلیم و تربیت، تأکید بیشتری می‌شود و هدف از تربیت، پیوند دادن میان مدرسه و جامعه است. برآورده ساختن نیازهای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، علمی، فنی و اخلاقی جامعه و فرد از جمله هدف‌های عمده در این دیدگاه است. (شفیلد، ۱۳۷۵: ۲۰)

در رمان آقای پیپ، معلم کلاس که دانش کمی برای آموزش دانش‌آموزان دارد، همه‌ی تلاش خود را برای نجات و آموزش شاگردان به کار می‌گیرد. او از اهالی جزیره کمک می‌گیرد و از آنها می‌خواهد تا به نوبت، هر روز یکی از آنها سر کلاس حاضر شود تا با بچه‌ها از دانش، مهارت و تجربیات خود حرف بزند. یکی از بهترین بخش‌های رمان آقای پیپ، آن صفحاتی است که مادرها و پدرها سر کلاس درس حاضر می‌شوند و از مهارت یا ساده‌ترین چیزها برای شاگردان کلاس سخن می‌گویند. برای نمونه، مادر بزرگ دانیل، یکی از شاگردان، سر کلاس حاضر می‌شود و از زیبایی رنگ آبی سخن می‌گوید. مادر بزرگ دانیل گفت: آبی، رنگ اقیانوس آرامه. هوایی که ما تنفس می‌کنیم... آبی، رنگ آسمونه و همیشه اینو ازش کِش رفت؛ به خاطر همین بود که مبلغای مذهبی از رنگ آبی تو پنجره‌ی اولین کلیسای که توی این جزیره ساختن، استفاده کردن.» (جونز، ۱۳۹۰: ۷۱)؛ در بخشی دیگر، عموی گیلبرت، یکی از شاگردان، سر کلاس حاضر می‌شود و درباره‌ی تأثیر آواز و موسیقی برای دانش‌آموزان سخن می‌گوید: «با خواندن آوازی می‌توانید کاری کنید که درخت پرتقال رشد کند. درباره‌ی آوازی شنیدیم که مثل دارو عمل می‌کنند.» (جونز، ۱۳۹۰: ۷۲)

در این نظریه، معلّم راهنمای شاگرد تلقی می‌شود و او نیز مانند شاگرد، پیوسته باید بر دانش و بینش خود بیفزاید. معلّم باید با بهره‌جویی از یافته‌های روان‌شناسی تربیتی و کودک‌شناسی در کودکان انگیزه ایجاد نماید، اما محور همه‌ی مسائل آموزشی معلّم نیست، بلکه وی نیز به عنوان عنصری از عناصر آموزش و پرورش، شرایط یاد دادن و یاد گرفتن را تسهیل می‌کند و در این راستا، از یافته‌های علمی جدید در عرصه‌های گوناگون بهره می‌جوید و علاوه بر شخصیت اخلاقی معلّم، مهارت‌ها و دانش‌های وی نیز دارای اهمیت فراوان است. (سرمد، ۱۳۷۵: ۲۲)؛ اهمیت نقش معلّم در این دیدگاه به میزانی است که چنین بیان می‌شود که «دانش‌آموزان که سعی دارند به رشد و تکامل دست یابند، این حق را دارند که متخصصانی تربیت یافته و بهره‌مند از آموزشی حرفه‌ای را به عنوان معلّم کنار خود داشته باشند.» (گوتگ، ۱۹۳۵: ۷۰)

روش تدریس علمی که در واقع انطباق روش‌های آموزشی با معیارهای تحقیق علمی است، مورد نظر رئالیسم تربیتی است. هدف این روش آموزشی آن است که دانش‌پژوهان را از طریق فرایندهای منطقی (عقلانی)، در جهت دستیابی به واقعیت‌های محقق شده رهنمون نماید. (Maheswri, 2015: 12)

ماتیلدا، راوی نوجوان داستان آقای پیپ، درباره‌ی آموزش مهارت از طریق تجربیات والدین شاگردان، چنین سخن می‌گوید: «ما درباره‌ی دارو و درمان یاد گرفتیم، مثل گذاشتن برگ‌های گل سوسن سفید روی زخم‌ها، گیاه، پوشیده از خاری هست که برگ‌های سبز و بلند آن برای درد گوش خوب است. برگ‌های گیاه دیگری را می‌توان خشک و برای اسهال استفاده کرد. زنی که برای اولین بار زایمان کرده، باید سوپ توتیای دریایی بخورد تا خونریزی‌اش بند بیاید...» (همان: ۷۳)

۳-۲- پرورش جسم و روح

هدف، تربیت «انسان کاملاً متعادل از نظر روحی و جسمی است.» (ابراهیم زاده، ۱۳۸۳: ۱۰۴)؛ به عقیده‌ی جان لاک،^{۱۵} داشتن روانی سالم در تنی سالم، کوتاه‌ترین وصف برخوردار از یک زندگانی خوب در این دنیاست. وی پرورش تن و تندرستی را نخستین گام تربیت می‌شمارد و برای آن زندگانی در شرایط سخت و متفاوت، بازی در هوای سالم، رژیم غذایی ساده، نوشیدن شراب، و نوشیدنی‌های تند و دوری از پوشاک گرم و تنگ را پیشنهاد می‌کند. (نقیب زاده، ۱۳۸۷: ۱۱۶)؛ در رمان آقای پیپ، راوی داستان، ماتیلدا، تمام امکاناتی که برای پرورش جسم در جزیره موجود است، برمی‌شمارد: «دریا هنوز ماهی داشت. هنوز میوه‌ها روی درختان بودند. سرخ‌پوستان هوا و سایه را برای ما گذاشته بودند.» (جونز، ۱۳۹۰: ۱۲۶)

در رمان آقای پیپ، نویسنده، زمانی که شورشیان را وصف می‌کند از تأثیر سوء مصرف گیاه مخدر «تنبول» سخن می‌گوید: «رمبوها پیچ‌وتاب می‌خوردند و غش‌غش می‌خندیدند... پشت دهان‌های پُر از لک گیاه تنبول و نگاه‌های عصبانی و دیوانه‌وارشان، چندان تفاوتی با ما نداشتند.» (جونز، ۱۳۹۰: ۱۸۱) یا نمونه‌ی زیر:

شورشیان غذای مردم را به زور از زنان و کودکان می‌گیرند. «یکی از سربازان موزی را از دست بچه کوچولویی قاپید... ما دیدیم که آن سرباز گازی به موز زد و بقیه‌اش را نخورده دور انداخت. فرمانده‌شان با چشمان بیمارش این صحنه را دید، اما یک کلمه حرف نزد.» (همان: ۲۲۶)

هدف تعلیم و تربیت [از دیدگاه «هری برودی»^۱ (۱۹۰۵-۱۹۹۸ م.) استاد آمریکایی فلسفه]، دارا شدن یک زندگی خوب شامل سلامت بدن، سلامت عاطفی، احساس قدرت و احترام و بیم و امید نسبت به آینده است. (ضمیری، ۱۳۷۴: ۱۰۲)؛ در رمان آقای پیپ، آقای واتس، مُدام با عبارات و جملات اندرزی می‌کوشد تا به شاگردان کلاس تعلیم دهد «انسان بودن، اخلاق‌گرا بودن است. پاک و شرافتمندانه بودن است.» (جونز، ۱۳۹۰: ۲۳۶)

یکی از فصول کتاب رمان آقای پیپ به پرسش و پاسخ در باب آفرینش جهان، روح انسان، ملکه سبا و حضرت سلیمان نبی ع و ... می‌پردازد. برای مثال، آقای واتس می‌پرسد: «کسی اینجا هست که بدون ملکه سبا کی بود؟ مادرم گفت: ملکه سبا، زن سیاهپوست خردمندی بود که دنبال سلیمان بود تا ببیند می‌تونه عقل و خرد افسانه‌ای اونو با عقل و خرد خودش جور کنه.» (همان: ۲۲۰)

در رمان آقای پیپ، معلّم واتس، سعی دارد تا با طرح دو داستان از زندگی خودش، برای شورشیان، در طول هفت شب، مرگ اهالی جزیره را یک هفته به تعویق بیندازد. «خبرگوش به گوش رسیده بود که آقای واتس می‌خواهد داستان زندگی‌اش را تعریف کند. بیشتر افراد برای این آمده بودند که داستان‌هایی درباره‌ی دنیایی بشنوند که هیچ‌وقت ندیده بودند. ما مشتاق آن دنیا بودیم. هر دنیای دیگری، به جز این یکی که در آن بودیم و از آن خسته شده و حال ما به هم می‌خورد، از ترسی که به دلمان می‌انداخت خسته شده بودیم.» (جونز، ۱۳۹۰: ۱۸۶)

۳-۳- تعلیم و تفکر

روش تعلیم و تفکر تقریباً یکسان هستند. همان‌طور که فرد یاد می‌گیرد، فکر خود را نیز به کار می‌اندازد، و جریان تدریس نیز باید با توجه به آنچه در امر یادگیری رخ می‌دهد صورت گیرد. به عبارت دیگر، یادگیرنده اطلاعات را همان‌طور که وجود دارند درک می‌کند. کار یادگیری و کسب معرفت به ترتیب از ادراک حسی، تشکیل مفاهیم، تجربه و فهم تشکیل می‌شود. (شریعتمداری، ۱۳۸۸: ۱۹۳)

¹ Harry Broudy

در رمان آقای پیپ، معلّم واتس می‌خواهد با مطالعه و خواندن کتاب، سلامت عقل و شعور دانش-آموزان را تأمین کند. راوی نوجوان کتاب، درباره‌ی خواندن چندباره رمان چارلز دیکنز می‌گوید: «تنها دل خوشی ما این بود که با خواندن بار دوم و سوم، هنوز سرزمینی برای فرار کردن به آن داشتیم و همین مسأله، سلامت عقل و شعور ما را حفظ می‌کرد.» (جونز، ۱۳۹۰: ۱۰۹)

در کل متن رمان آقای پیپ، معلّم کلاس می‌کوشد تا تفکر «تغییر» و تبدیل را به دانش‌آموزان القاء کند؛ تبدیل به انسان کامل شدن. در رمان آقای پیپ، معلّم کلاس؛ یعنی آقای واتس به ماتیلدا می‌گوید: «ماتیلدا، انسان کامل بودن سخته، پیپ فقط یک انسانه، فقط یه فرصتی به اون داده شده که خودشو تبدیل به هرکسی که دوست داره بکنه. آزاده که انتخاب کنه.» (جونز، ۱۳۹۰: ۸۳)

در متن رمان، وقتی شورشیان خانه‌های مردم را ویران می‌کنند و به آتش می‌کشند آقای واتس، سرکلاس، در باره‌ی اهمیت تفکر به دانش‌آموزان می‌گوید: «همه‌ی ما هرچی داشتیم، از دست دادیم و خیلی خونه‌هامونو، اما این شکست‌ها، با اینکه ممکنه خیلی سخت باشن، ما را یاد چیزهایی می‌ندازن که هیچ کس نمی‌تونه از ما بگیره و اون افکار و قوه‌ی تخیل ماست.» (همان: ۱۴۱)

۳-۴- فهم و قضاوت

فهم و قضاوت، به‌وسیله‌ی یادگیرنده جزء جنبه‌های اساسی یادگیری است که توجه به ارتباط امور و درک آن‌ها، ارزیابی حوادث و اظهار نظر درباره‌ی آنها در یادگیری تأثیر فراوان دارد. «دستیابی به آرمان-های تعلیم و تربیت بسیار دشوار است، زیرا باید مشارکت رضایت‌بخش نبوغ معلّم، هوشمندی محصل، تسهیلات مفید و قابل دسترس معلّم و برای محصل، یک چشم‌انداز عالی در زندگی را در بر داشته باشد.» (نخستین، ۱۳۷۹: ۱۰۵)

فهم و قضاوت در سه بخش از رمان آقای پیپ دیده می‌شود: اولین قسمت آن مربوط به مادر ماتیلدا است. این نوجوان، فهم و قضاوتی که از مادرش دارد، نادرست است تا این که رئیس شورشیان جزیره، ماتیلدا را به گروگان می‌گیرند و ریس شورشیان تنها شرط برای آزار ندادن جنسی ماتیلدا را مرگ مادر تعیین می‌کند و مادر بدون چون و چرا شرط را می‌پذیرد.

«مادرم روی زمین افتاده بود. سربازی که مرا آورده بود، گفت: دخترشه. حالا مادرم دوباره جان گرفت... مادرم برهنه بود و آن قدر به خاطر آن هر دو نفرمان خجالت کشیدیم که زدم زیر گریه. مادرم به سربازان التماس میکرد... فرمانده... تفنگی از یکی از سربازانش گرفت و با لوله‌اش دامن پیراهنم را بالا زد. مادرم به طرف او دوید...» (جونز، ۱۳۹۰: ۲۳۲)؛ مادر با فرمانده شورشیان بر سر جان خود معامله می‌کند تا به دخترش دست‌درازی نکند. «مادرم گفت: زندگیم. من زندگی مو بهت میدم.» (همان: ۲۳۴)

فرمانده شورشیان سپس مادر و آقای معلّم را با قمه قطعه قطعه می‌کند. «آنها مادرم را به کناره‌ی جنگل بردند، به همان جایی که آقای واتس را کشانده بودند و مادرم را با قمه، تکه‌تکه کرده و جلوی خوک‌ها ریختند.» (همان: ۲۳۵)

سپس راوی داستان یعنی ماتیلدا چنین می‌گوید: «سؤال‌ی که مدام در ذهن من می‌چرخد این است که تعرّض به من چنین بهای سنگینی داشت و مادرم برای جلوگیری از این کار باید زندگی‌اش را فدا می‌کرد؟» (همان: ۲۳۵)

راوی در پاسخ به سوال خویش، مادرش را اخلاق‌گرا و «با شهامت». (همان: ۲۳۶) معرفی می‌کند. دومین قضاوت، مربوط به پدر ماتیلدا است. در طول رمان، ماتیلدا قضاوتی که از پدرش دارد نادرست است. در ظاهر به نظر می‌رسد که پدر برای کار به استرالیا رفته است، اما حقیقت این است که پدر، برای همیشه آنها را ترک کرده است. وی در استرالیا، با زنی آسیایی دوست می‌شود که در نهایت به ازدواج منتهی می‌شود. ماتیلدا، مادر خود را همیشه عصبانی تصور می‌کند و دلیل این امر را ترک پدر می‌داند: «مادرم زیاد لبخند نمی‌زد. تقریباً همیشه فقط موقعی این کار را می‌کرد که فاتح و پیروز بود. در غیر این صورت، حتماً شب‌ها، موقعی بود که فکر می‌کرد، کاملاً تنهاست. معمولاً وقتی فکر می‌کرد، عصبانی به نظر می‌رسید؛ انگار عمل فکر کردن به طور بالقوه ویرانگر و مصیبت‌بارست و حتی به تحقیر و سرافکنندگی منتهی می‌شود. حتی وقتی روی کاری تمرکز می‌کرد، عصبانی به نظر می‌رسید. در حقیقت، بیش‌تر وقت‌ها با قیافه عصبانی ظاهر می‌شد. همیشه فکر می‌کردم به خاطر فکر کردن به پدرم به این حالت درمی‌آید.» (جونز، ۱۳۹۰: ۱۰۲)؛ «مادرم امیدوار بود، بتواند هر زمانی که ممکن باشد، پیش پدرم برود. این فقط فکری آرزومندانه بود، چون در زندگی واقعی مادرم، پدرم وجود نداشت.» (همان: ۱۷۴)

سومین قضاوت نادرست اهالی در باره‌ی آقای واتس، معلّم جزیره است. وی در آغاز، در میان مردم بومی محبوبیت ندارد و مردم وی را مسبب بدبختی خود می‌دانند «حالا آقای واتس وظیفه پذیرفتن مسئولیت آتش‌سوزی و وسایل از دست رفته مردم را برعهده داشت.» (جونز، ۱۳۹۰: ۱۲۴)؛ آقای واتس، در میانه‌ی داستان، برای نجات مردم بومی خودش را تسلیم شورشیان می‌کند. حتی ماتیلدا در جوانی تصمیم می‌گیرد تا خانه و خانواده واتس را در استرالیا پیدا کند و موفق می‌شود ناگفته‌های بسیاری را از معلّم خود برملاء می‌سازد که نوع نگاه و تفکر وی را درباره‌ی معلّم مدرسه تغییر می‌کند.

در رئالیسم تربیتی، آنچه آموخته می‌شود باید به صورت عادت در آید. ایجاد عادت به صورت طرح‌هایی که نه تنها جریان یادگیری یا کسب معرفت را تکمیل کنند، بلکه آن را برای به کار بردن در موارد مختلف آماده سازند، زیرا «شاگرد را در معرض آزمایش قرار داد تا آنچه را آموخته شخصاً انجام دهد. این امر نیز در تکمیل یادگیری، تأثیر فراوان دارد.» (شریعتمداری، ۱۳۸۸: ۱۹۵)

۳-۵- تبیین شرایط اجتماعی

رنالیسم تربیتی به بیان شرایط اجتماعی می‌پردازد و از اوضاع اجتماعی انتقاد می‌کند، زیرا «پیامش منعکس کننده‌ی شرایط اجتماعی واقعی است.» (Hillmann, 1984: 333)

نویسنده‌ی رمان آقای پیپ، در این کتاب مشخصات جغرافیایی جزیره را با ذکر جزئیات بیان می‌کند و در خلال روایت داستان به مسایل تاریخی هم اشاره دارد.

در بوگن ویل، بزرگ‌ترین جزیره از مجمع‌الجزایر سلیمان در شمال استرالیا و در زمان جنگ داخلی سخت و بی‌رحمانه دهه ۱۹۹۰ رخ می‌دهد. مسائل مربوط به معادن مس، شورش کارگران معدن و مشکلات اجتماعی و سیاسی متعاقب آن که در این داستان به آن‌ها اشاره شده، حقایق تاریخی هستند.

توالی ورود شورشیان و سرکوبگران و ددمنشی هر یک از آن‌ها، برخوردها و اعمال اغراق‌آمیز مادر ماتیلدا (راوی اصلی داستان)، بیش از حد جدی گرفتن شخصیتی داستانی از کتاب آرزوهای بزرگ توسط شورشیان و سرکوبگران، روایت داستان در داستان شخصیت‌ها و فداکاری و قهرمانی افرادی که همگان را بهت‌زده می‌کنند، از جمله موضوعات قابل تأمل در باب مسائل اجتماعی رمان مذکور است.

همچنین رمان آقای پیپ، نشان می‌دهد که کتاب با شیوه‌ی بیان و لحن شگفت‌انگیز خود تا چه اندازه می‌تواند در تغییر زندگی و افکار اشخاص به ویژه دانش‌آموزان، مؤثر واقع گردد. حتی ماتیلدا، راوی نوجوان کتاب می‌گوید که با خواندن کتاب آرزوهای بزرگ توسط معلم واتس، گویی آنان فضای اجتماعی کشور انگلستان را در قرن نوزدهم مجسم می‌کردند: «دنیا بی که آقای واتس ما را به فرار به آن تشویق می‌کرد، نه استرالیا بود و نه مزرعی. حتی قسمت دیگری از جزیره هم نبود. آن دنیا، انگلستان قرن نوزدهم آرزوهای بزرگ بود.» (جونز، ۱۳۹۰: ۱۷۴)؛ در سده‌ی نوزدهم میلادی، امپراتوری بریتانیا پس از جنگ‌های ناپلئونی، درحالی که یک ربع از جمعیت جهان و یک سوم زمین‌ها را در اختیار داشت، تبدیل به بزرگ‌ترین ابرقدرت این سده شد.

۳-۶- واجد خصایص متعدد

شخصیت‌های رمان رنالیستی، فقط زمانی می‌توانند واقعی جلوه کنند که «واجد خصایص متعدد باشند، خصایص یا ویژگی‌هایی که با یکدیگر ناسازگار یا متناقض هستند. به بیان دیگر، هر شخصیتی باید کمابیش غیرقابل پیش‌بینی باشد و گفتار و رفتارش ناشی از انگیزه‌هایی چندگانه به نظر آید.» (Bannett & Royle, 2004: 62)

غیر از رنالیسم عبارت است از «سه‌بعدی یا چندجانبه بودنی که شخصیت‌ها و روابط انسانی میان آدم‌ها را از هستی مستقل برخوردار می‌کند.» (Lukacs, 1996: 137)

در رمان آقای پیپ، «آقای واتس» و «ماتیلدا» شخصیت چند بُعدی دارد. آقای واتس یک سفیدپوست اهل نیوزیلند است که به دلیل عشق به «گریس»، دختر سیاهپوست بومی جزیره، همسر و فرزندانش را رها

می‌کند و و بعد از ازدواج با گریس، کشور خود را ترک و به جزیره، مهاجرت می‌کند. وی در این جزیره به عنوان معلم، مشغول تدریس به کودکان بومی است و برایشان رمان «آرزوهای بزرگ» دیکنز را می‌خواند. آقای واتس می‌کوشد تا به شاگردان خود قدرت تغییر و تحول در زندگی را بیاموزد. کودکان جزیره، به خصوص شخصیت اصلی داستان یعنی ماتیلدا، شیفته‌ی شخصیت جوان رمان آرزوهای بزرگ یعنی «پیپ» می‌شوند. او تمام عمر خود را در همان جزیره‌ی دورافتاده و بدون امکانات اولیه‌ی زندگی گذرانده و با مادرش زندگی می‌کند. پدر و دختر برای پیدا کردن کار، خانواده را ترک کرده است. زندگی توأم با تنهایی این مادر و دختر در میان آدم‌هایی فقیر که به این شرایط خو گرفته‌اند با حضور مردی سفید پوست که زنی سیاه پوست دارد، دستخوش تغییراتی می‌شود که بستر وقوع حوادث این رمان را می‌سازد.

پدر ماتیلدا چند سال پیش از آن، مانند بسیاری از مردان جزیره از خانواده دور شده و برای کار به استرالیا رفته است. با آغاز جنگ داخلی که در اثر سرکوب شورش کارگران معدن و محاصره جزیره به وجود آمد، ارتباط اهالی جزیره به طور کامل با جهان قطع می‌شود، حتی پیش از محاصره هم بوگن ویل مکانی پرت و دور افتاده و زندگی در آنجا بسیار ابتدایی و ساده بود. از دست دادن ارتباط و پایان ذخیره‌ها و مایحتاج عمومی، مشکلاتی برای مردم به وجود می‌آورد. تا مدتی هیچ کلاسی در مدرسه تشکیل نمی‌شود. اما بعد، آقای واتس که تنها سفیدپوست جزیره بود و مردم اسم او را چپول گذاشته بودند، وارد فضای زندگی مردم بومی جزیره می‌شود: «همه اسمش را «چپول» گذاشته بودند. حتی در آن روزهایی که من دختری سیزده ساله و لاغر مردنی بودم، فکر می‌کردم حتما خودش از لقبی که به او داده‌اند خبر دارد، اما اهمیت نمی‌دهد. چشمانش آن قدر به چیزی که پیش‌رو داشت متمرکز بودند که نمی‌توانست به ما، بچه‌های پابره‌نه، توجه کند. مانند کسی که به نظر می‌رسید که شاهد رنج و مصیبتی بوده، یا خودش گرفتار آن شده و نتوانسته فراموش کند. چشمان درشتش در آن سر بزرگ که بیشتر از چشمان دیگران بیرون زده بود - انگار می‌خواستند از سطح صورتش بیرون بزنند - آدم را یاد کسی می‌انداختند که نتوانسته با سرعت کافی از خانه بیرون برود و لای در گیر کرده است...» (جونز، ۱۳۹۰: ۵)

ماتیلدا، دانش‌آموز نوجوان رمان آقای پیپ به شدت تحت تأثیر معلم خود، آقای واتس قرار دارد. وی بعد از اتمام فصول کتاب آرزوهای بزرگ چارلز دیکنز توسط معلم خود، مانند شخصیت اصلی رمان دیکنز یعنی پیپ، دچار تحول شخصیت می‌شود. بعد از کشته شدن مادر و معلم مدرسه به دست شورشیان جزیره، وی که به شکل معجزه‌آسایی نجات می‌یابد، می‌کوشد تا مانند پیپ، زندگی‌اش را تغییر دهد و وی در پایان رمان، مصمم است تا به عنوان معلم جدید جزیره برای تدریس کودکان جزیره به سرزمین بومی خویش بازگردد. رمان آقای پیپ با این کلمات به پایان می‌رسد: «پیپ داستان خود من هست و من روز

بعد، تلاش می‌کردم، کاری انجام دهم که پپ در انجام آن شکست خورده بود. من قصد داشتم به خانه و زادگاهم برگردم.» (جونز، ۱۳۹۰: ۲۸۶)؛ زیرا [به قول وایتهد^۱ (۱۹۴۷-۱۸۶۱م.) فلیسوف انگلیسی] «معرفت گذشته باید وسیله‌ای برای درک وضع حاضر باشد، بنابراین آنچه از گذشته رسیده، باید در ارتباط به آنچه فعلاً جریان دارد، مورد مطالعه قرار گیرد.» (شریعتمداری، ۱۳۸۸: ۱۹۵)

۳-۷- لذت بخش بودن مواد آموزشی

رنالیست‌ها، معتقدند که تعلیم و تربیت باید به همان اندازه که مفید است، لذت‌بخش نیز باشد. رنالیست‌ها، از روش سخنرانی و سایر روش‌های تدریس حمایت می‌کنند؛ زیرا رنالیست‌ها، معتقدند از «هر روشی که استفاده شود، باید از ویژگی انسجام که ناشی از شناختی روش‌مند، نظام‌دار و قابل اعتماد است، برخوردار باشد.» (اوزمن و کراور، ۱۳۷۹: ۱۱۸)

معلم واتس در ابتکاری عجیب، برای تدریس شاگردان کلاس از تنها کتابی که در جزیره بومی موجود است، بهره می‌گیرد. وی پنجاه و نه روز کتاب را برای بچه‌های کلاس می‌خواند. «کلاس ما پنجاه و نه روز پای خواندن این کتاب نشست.» (جونز، ۱۳۹۰: ۱۰۸)؛ حتی وقتی تنها کتاب جزیره، گم و مفقود می‌شود، معلم، از دانش‌آموزان می‌خواهد هر کس، هر قسمت کتاب را که به خاطر دارد، برای سایر دانش‌آموزان به صورت سخنرانی ارائه کند. «در آرزوهای بزرگ یاد گرفتیم که زندگی می‌تواند بدون هیچ هشداری دچار دگرگونی شود.» (جونز، ۱۳۹۰: ۶۱)

وی همچنین سعی می‌کند از سخنرانی والدین نیز بهره بگیرد. وی در هر جلسه کلاس از یکی از والدین دانش‌آموزان می‌خواهد تا از مهارت‌های خود برای شاگردان کلاس صحبت کنند.

۴- نتیجه‌گیری

براساس مباحث مطرح شده در مقاله، مطالب رمان آقای پپ از لوید جونز با نظریات مکتب رنالیسم تربیتی هم‌خوانی و تناسب دارد. در رمان آقای پپ، معلم واتس، معلم منطقه‌ی محروم است. وی مصمم است تا با کمترین امکانات موجود جزیره به تربیت دانش‌آموزان بپردازد. مکتب رنالیسم تربیتی بر زندگی خوب و موفقیت انسان‌ها تأکید دارد، اما خط مشی و روش‌ها و عقیده‌ی خاص خود را دارد. معلم رنالیست معلومات خود را در اختیار فراگیران قرار می‌دهد. او می‌بایست انتقال‌دهنده‌ی دانش باشد و علاوه بر تسلط بر شیوه‌های سخنرانی، بحث و گفتگو بر آزمایش نیز مسط باشد. معلم واتس، در رمان آقای پپ، دو هدف بزرگ رنالیستی در تربیت دانش‌آموزان کلاس دارد:

– نخست: پرورش تفکر و تعقل شاگردان منطقه محروم کلاس.

– دوم: ترغیب به تغییر شرایط موجود.

در این مکتب تربیت معلّم اهمّیت فراوانی دارد که در آن از تهدید خشک و دست‌وپاگیر اداری و اعمال قوانین سختگیرانه خبری نیست. در این مکتب تلاش بر شکل‌دهی و تربیت شخصیت معلّم با محوریت شاگرد است و بعد اخلاقی معلّم برجسته می‌شود. این مکتب به شدت انسان‌گراست و به فرد و وجود اهمّیت می‌دهد و به شکلی می‌توان گفت که تنها مکتبی است که ارزش والایی برای انسان قائل است. پس اگر بخواهیم نظام تعلیم و تربیت خوب و قوی داشته باشیم، باید همه جوانب را در پیشرفت نظام و فرایند یاددهی و یادگیری به کار بگیریم.

معلّم واتس، در رمان آقای پپ می‌کوشد تا کودکان کلاس زندگی سالم و خوب یاد بگیرند. هدف وی از تعلیم و تربیت مواجه ساختن آنها با واقعیت‌های زندگی است، می‌خواهد آنان از زندگی درست بهره‌مند شوند، روشن و درست بیندیشد و دارای اخلاق نیکو باشند. در رمان آقای پپ، دانش‌آموز، هدف اصلی است نه وسیله‌ی رسیدن به هدف. در همین راستا، معلّم واتس، حتی جان خود را فدای شاگردان و والدین آنها می‌کند. او به استعداد و رغبت دانش‌آموزان توجه دارد و سعی دارد تا با فراهم آوردن شرایط مناسب، امکان کنجکاوی و تفکر و فعالیت در کشف حقایق را به شاگردان کلاس دهد.

منابع

- ابراهیم زاده، عیسی (۱۳۸۳)، «فلسفه تربیت»، چ ۱۲. تهران: دانشگاه پیام نور.
- اشرفی، فریده (۱۳۸۶)، «فصل اول» آقای پپ، لوید جونز، پژوهشگاه علوم انسانی، مجله گلستانه، شماره ۸۴، آذرماه صص ۳۴-۳۶.
- امینی خلف لو، مهناز (۱۳۹۷)، «بررسی تعلیم و تربیت و رابطه آن با دیدگاه‌های مختلف فلسفی»، تهران: سومین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و رفتاری. ۱۳۹۷/۱۱/۲۹.
- اوزمن، هواردا و کراور، ساموئل. ام. (۱۳۷۹)، مبانی فلسفی تعلیم و تربیت. ترجمه‌ی غلامرضا متقی‌فر و دیگران. چ ۱. قم: مؤسسه‌ی آموزشی و پژوهشی امام خمینی ره.
- بشیری راد، منوچهر (۱۳۷۴)، «سیری در رئالیسم»، دانشگاه اصفهان. نشریه هنر. شماره‌ی ۲۸. صص ۶۵۸-۶۵۱.
- خاتمی، احمد و تقوی، علی (۱۳۸۵)، «مبانی و ساختار رئالیسم در ادبیات داستانی ایران»، دانشگاه تربیت مدرس. پژوهش زبان و ادب فارسی. شماره‌ی ۶. بهار و تابستان. صص ۹۹-۱۱۱.
- رهنما، اکبر (۱۳۹۹)، «رئالیسم و تعلیم و تربیت». پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. دانش‌نامه فلسفه تعلیم و تربیت. دوره ۲، شماره‌ی ۳. صص ۱-۴.
- سرمد، زهره (۱۳۷۵)، «نگاهی کلی به گزیده‌ای از تحلیل‌های چند متغیری». دانشگاه شهید چمران اهواز. مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی. شماره‌ی ۱-۴. فروردین. صص ۱۵-۳۰.

- شاتو، ژان (۱۳۵۵)، «**مربیان بزرگ**». ترجمه‌ی غلامحسین شکوهی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- شریعتمداری، علی (۱۳۸۸)، «**اصول و فلسفه تعلیم و تربیت**». چ ۳۶. تهران: امیرکبیر.
- شریعتمداری، علی (۱۳۷۳)، «**فلسفه**». چ ۵. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- شریفیات، قلتاش (۱۳۹۶)، «نظریه یادگیری سازنده‌گرایی». شیراز: **اولین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی**. ۱۳۹۶ / ۶ / ۲۲.
- شعاری‌نژاد، علی‌اکبر (۱۳۷۴)، «**فلسفه آموزش و پرورش**». چ ۳. تهران: سپهر.
- شکوهی، غلامحسین (۱۳۹۱)، «**مبانی و اصول آموزش و پرورش**». چ ۳۱. مشهد: به‌نشر.
- شفیلد، هری (۱۳۷۵)، «**کلیات فلسفه آموزش و پرورش**». ترجمه غلامعلی سرمد، چ ۱. تهران: نشر قطره.
- ضمیری، علی (۱۳۷۴)، «**آموزش و پرورش**»، چ ۱. شیراز: راهگشا.
- فورست، لیلیان ر. (۱۳۷۳)، «تفسیرهای رئالیسم». دانشگاه اصفهان. **مجله هنر**. شماره‌ی ۲۷. صص ۳۶۲-۳۵۱.
- لوید، جونز (۱۳۹۰)، «**آقای پپ**»، ترجمه‌ی فریده اشرفی، چ ۱. تهران: نشر آموت.
- گوته، جرالد ال (۱۳۹۰)، «**مکاتب و آراء تربیتی**». ترجمه محمد جعفر پاک سرشت، چ ۱۱. تهران: سمت.
- معتمدی آذری، پرویز (۱۳۸۴)، «جهان بینی رئالیسم». دانشگاه تهران. **نشریه پژوهش زبان‌های خارجی**. شماره‌ی ۲۳. صص ۷۹-۹۲.
- نخستین، مهدی (۱۳۷۹)، «**تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت**». ترجمه‌ی اکبر میرحسینی و محمدرضا شرقی. تهران: نشر آینه.
- نقیب‌زاده، میرعبدالحسین (۱۳۸۷)، «**نگاهی به فلسفه آموزش و پرورش**»، چ ۲۳. تهران: طهوری.
- نلر، جورج فردریک (۱۳۸۷)، «**آشنایی با فلسفه آموزش و پرورش**». ترجمه: فریدون بازرگان دیلمقانی. چ ۶. تهران: سمت.
- ویلیامز، ریموند (۱۳۸۶)، «**رئالیسم و رمان معاصر**». نظریه‌های رمان: از رئالیسم تا پسا مدرنیسم، ترجمه‌ی حسین پاینده، تهران: انتشارات نیلوفر

The Components of Educational Realism in Mr. Pip by Lloyd Jones

Zahra Mahmoudabadi¹

Asieh Zabihnia Emran²

DOI: 10.22080/rjls.2024.26017.1426

Abstract

The novel entitled Mr. Pip by Lloyd Jones, a writer from New Zealand, was written under the influence of Charles Dickens' Great Expectations from which the author borrows the name of one of the characters in his story, Mr. Pip. The events of this story take place on an island in Australia. Lloyd Jones deals with issues related to the island's civil wars in the early 90s with the aim of offering realistic education which is in line with equipping students with the skills needed to adapt to the environment. In Mr. Pip, Lloyd Jones tries to represent people and social situations as they are in real life. To do so, the author of the novel adopts a problem-oriented approach that realistically expresses the surrounding realities. The present study aims to answer a fundamental question related to this novel: what are the most important components of Educational Realism in Mr. Pip? Findings suggest that in Mr. Pip, Lloyd Jones emphasizes the role of the teacher in training students by shedding light on the effects of the teacher's teachings and innovation in persuading and motivating the students in the class.

Keywords: Educational Realism, Mr. Pip, Lloyd Jones, Realism, Teaching

Extended Abstract

Introduction

In Mr. Pip, Lloyd Jones deals with issues related to his fictional island's civil wars in the early 90s with the aim of offering realistic education which is in line with equipping students with the skills needed to adapt to the environment. Lloyd Jones emphasizes the role of the teacher in training students by shedding light on the effects of the teacher's teachings and innovation in persuading and motivating the students in the class. In this regard, he, as a social critic, tries to provide an objective representation of the surrounding environment and collective beliefs of the people. In the meantime, Jones's Realism, due to his critical tendency, focuses more on failure and disappointment than on the evolutionary description of social realities.

¹ Assistant Professor, Department of English Language and Literature, Payam Noor University, Tehran, Iran. Corresponding author: mahmoudabadizahra@pnu.ac.ir

² Professor, Department of Persian Language and Literature, Payam Noor University, Tehran, Iran.

Research Methodology and Question

In this descriptive-analytical study, library sources have been used to collect the data to answer the following question: what are the most important components of Educational Realism in Mr. Pip?

Findings

From the point of view of Realism, curriculum and education should pay great attention to objective studies in education. It is so because, from a realistic approach, the curriculum needs to be subject-oriented. In Mr. Pip, the school teacher is called Watts. As the islanders insist, he is chosen as the only teacher in the area. Mr. Watts, as he himself affirms, is not a suitable teacher under favorable circumstances; however, he tries wholeheartedly to keep the children away from mental pressures and problems caused by war and siege by oppressive classes. In Educational Realism, in the field of teaching, instead of teaching many subjects, the materials should be limited so that the teacher can help the children understand the subjects deeply. In this sense, the topics and contents of Mr. Pip are compatible with the ideas of the school of Educational Realism. In Mr. Pip, Mr. Watts is a teacher in a deprived area. He is determined to educate students by making use of the minimum facilities available on the island. The school of Educational Realism emphasizes the good life and success of people, but it has its own policies, methods and beliefs. The realist teacher presents his knowledge to the learners. In addition to mastering the methods of speech, debate and discussion, the teacher should also be an expert in conducting experiments. Teacher Watts has two great realistic goals in educating the students in the class:

- First: Cultivating the thinking and reasoning of the students of the deprived area.
- Second: Persuading them to change the existing conditions.

Conclusion

In the school of Educational Realism, teacher training is very important. In Lloyd's novel, Teacher Watts tries to help the children in his class to learn how to live a healthy, good life. His educational goal is to help them confront the realities of life; he wants them to benefit from the right lifestyle, think clearly and correctly, and have good morals. In Mr. Pip, the student should be the main goal, not the means to reach the goal. In this regard, Teacher Watts even sacrifices his life for his students and their parents. He pays attention to the talents and desires of his students and tries to give them the opportunity to be curious and thoughtful to discover facts by providing suitable conditions.

References

- Bennett, Andrew, and Nicholas Royle (2004) *Literature, Criticism and Theory*, 3rd ed. Harlow: Pearson Longman.
- Hillmann, Michael (1984) "Al-e Ahmad's Fictional Legacy". *Critical Perspectives on Modern Persian Literature*. Ed. Thomas M.Ricks. Washington D.C: Three Continents Press.
- Lukacs, Georg (1996) "Marxist Aesthetics and Literary Realism". *Essentials of the theory of fiction*, 2nd ed. Eds. Micheal j.Hoffman and Patrick D.Murphy. London: Leicester University Press.
- Bennett, Andrew, and Nicholas Royle (2004) *Literature, Criticism and Theory*, 3rd ed. Harlow: Pearson Longman.
- Hillmann, Michael (1984) "Al-e Ahmad's Fictional Legacy". *Critical Perspectives on Modern Persian Literature*. Ed. Thomas M.Ricks. Washington D.C: Three Continents Press.
- Lukacs, Georg (1996) "Marxist Aesthetics and Literary Realism". *Essentials of the theory of fiction*, 2nd ed. Eds. Micheal j.Hoffman and Patrick D.Murphy. London: Leicester University Press.
- Gutek, Gerald L. (2010). *Educational schools and opinions*. Translated by Mohammad Jaafarpak Sarasht, 11th edition. Tehran: Samt.
- Khatami, Ahmad and Taqavi, Ali. (2015). *Basics and Structure of Realism in Iranian Fiction*. *Research on Persian Language and Literature*, 6. pp. 99-111.
- Mashen Wari, V.K. (2015) *Realism-as a philosophy of Education*, India Book Press.